

Australian Government

Kuwoony ye yiëk kòc cì piac nyuöc

Yin ba kuwoony ka ke luoi dīt apei yök të nyuucë yīn nē wēt luoi acī liu, ciin kòc lui còk lik, luoi acī kuur, ka nē wēt cì luoci lo piny.

Yin lëu eya ba ke ka ke kuwoony kāk yök të cenë yeen lëk yīn men ke lon-du abī liu ku cì yīn aköl bī luoi köc.

Ajuieer bī lac yök e lo nē run ke rou ku ke luui nē kòc kedhia cì nyuöc nē wēt ka cì göt, nē kaam Pëei Rou nin 24 run 2009 ku Pëei Diäk nin 31 run 2011. Kuwoony e gəl ke Pëei Duan nin 1 run 2009.

Ye teno bī yeen gəl

1. Löm awerek të raan/ajuiëer cì yīn luösi luoi, Separation Certificate (Aweren Puök/Däk) ka aweren dët yeen nyuwoth men ke yīn cì nyuöc nē wēt ka tš nhial. Yäthë ye aweren kän të Centrelink.

Centrelink abī tīn men ke yīn bī gām kuwoony ka luoi ku bī amat juir kenë yīn të thiäak kenë ajuiëer kuony yök luoi de Job Services Australia (Ajuieer Kuwoony Yök Luo) ba lueel.

2. Rämë piny wenë ajuiëer-duön kuwoony yök luoi de Job Services Australia

Ajuieer-duön kuwoony yök luoi de Job Services Australia bī ka tš pīir-du yic tīn apei ku ka bī luui kenë yīn bī yīn kuony ba lac dhuk luoi yic nē kaam cekic lëu röt.

Kuwoony lëu ba yök

Ajuieer-duön kony yök luoi de Job Services Australia abī luui kenë yīn bī Employment Pathway Plan (Ajuieer Dhöl yenë Kòc Luösi) bī rōn juir ba luoci yök nē kaam cekic lëu röt. Kän alëu bī yic naŋ kāk:

- kuony gät ka luoi nyic keek ku cādaai ku wīny luoi, nyīny të ye wël ke thiëc thok dhuk nhom të kòc ye luoi gam ku të ye raan röt nyuwoth thīn
- lëk wēt wīny luoi, ka juëc kök tš ba keek looi ku ajuiir ke luoi
- wël ke lëk nē wēt yän ke luoi lääu yiic ye Centrelink ku Job Services Australia, agut cì JobSearch—jobsearch.gov.au, men yen ajuiëer yenë luoi wïc nē internet nãär ku nyic kòc iuëc nē Australiya

- tooc ku tēëu kòc yän ke luoi yiic
- athëm dīt yenë ka nyic kòc wïc luoi them
- yīn ka nyīny luoi/tëët ku piöc ka ke luoi bī rōn kenë wïc yän ke luoi të rëer yīn thīn ku loi loi nyic keek
- tooc të yän ke thukul ku piöc tš Productivity Places Program (Yän ke Ajuieer Nyīny ka Luoi còk lo tuen), the Language, Literacy and Numeracy Program (Ajuieer Piöc Thok, Gär ku Kuën Cin) ka Adult Migrant English Program (Ajuieer Piöc Thoŋ de Diŋliith të Kòc cì Dīt) thīn
- kuwoony yök rukthaa, cādaai ka ka kök ke tëët
- ka ke nyīny luoi yiëk kòc.

Ajuieer-duön kony yök luoi de Job Services Australia abī ya mat kenë yīn nē kaam cì cāk bī ajuiëer-duön de Employment Pathway Plan tīn të lui röt. Keek eya ka bī Employment Pathway Fund (Wëu ke Dhöl yenë Kòc Luösi), men lëu kony nē piöc, ka ke luoi ku wëu kuwoony ke luoi yök.

Productivity Places Program (Yän ke Ajuieer Nyīny ka Luoi còk lo tuen)

Yin lëu eya ba të piöc ye Certificate III (Cāda Diäk) ka tš nhial, nē ka juëc ke luoi ku ka ke tëët të tš loi loi thīn.

Ba wël juëc kök ke lëk yök jam wenë ajuiëer-duön kony yök luoi de Job Services Australia tš të rëer yīn thīn ka nem productivityplaces.deewr.gov.au.

Labour Adjustment Packages (Amat Cök Piny ka ke Kòc Lui)

Ajuieer Labour Adjustment Packages kek aye tš të kòc ke luoi cì nyuöc nē cerkaa lui nē thanaa thäth riäth ka lon cuëc alëth, alëth ku war.

Në dhöl de Automotive Industry Structural Adjustment Program (Ajieer Cök Piny Tān ka ke Lon Thäth Turumbil) ku Textile, Clothing and Footwear Structural Adjustment Program (Ajuieer ci Cök Piny nē Lon de Cuëth Alëth, Alëth ku War) ajuiëer-duön kony yök luoi de Job Services Australia alëu bī yīn gām kuwoony dët wïc ba luoci yök. Yen kän alëu bīkë yiic naŋ kuwoony wëu ariop, wëu ke yöth të dët ka nē yök ka ke nyīny luoi/tëët yam.

Kuɔɔny ba wëu-ku mac

Centrelink e kuɔɔny lääu, loçök yen wët kë ba looi në yith-kuɔn ke nyuuc ku kuɔɔny de Akuma.

Döt: yök kuɔɔny wëu abí tó cit men tó ka ke piir-du yic, agut cí wëu ye keek yök ku ka-kuɔn tó kenë yíin. Na tó ke yin dom wëu ke kuɔɔny, ke kek ka cie léu bikë tó në kaam, cit men kaam kený ka thaa cí yin yiék wëu ke nyuuc.

Ba wël juéc kök ke lëk cöl Centrelink tē **13 24 90** ka nem centrelink.gov.au.

Special Child Care Benefit (Kuɔɔny Muɔɔk Meth Loi Thok Peei)

Na tó, në wët nyuuc, ke yin jöör cuet piny wëu muɔɔk meth, ke yin léu bí yíin yiék Special Child Care Benefit. Ba wël juéc kök ke lëk yök jam wenë Family Assistance Office (Maktam Kuɔɔny Macthok) tē **13 61 50**.

General Employee Entitlements and Redundancy Scheme (Ajuiëer Ka Juéc ke Yith ke Raan Lui ku ka ke Nyuuc)

Na cí lon-du liu në wët cí raan/ajuiëer cí yíin luçoi ciën wëu ka cí löŋ luçi thiðök thok, ku wëu tó ka lik bí ke ariom-duɔn këce cuet piny cool, ke yin léu ba keek yök tē ajuiëer ye cöl General Employee Entitlements and Redundancy Scheme (GEERS).

Ba wël juéc kök ke lëk yök cöl GEERS Hotline tó tē **1300 135 040** ka nem webthait workplace.gov.au/geers.

Securing Apprenticeships Program (Ajuiëer de Yök ka ke Piöç Nyiny Luçi ku Tëët)

Na tó ke yin piöçë ka ke nyin luçi ku tëët ku cí yíin nyuɔç, the Securing Apprenticeships Program alëu bí yíin kuony ba thiðäk wenë koc ku yan ke luçi ago piöç-du thöl.

Ariom wëu kuɔɔny ke Securing Apprenticeships ka tó tē koc ye koc luçöi, agut akutnhíim koc piöç ka ke luçi, ye rin ke koc piöçë keek tuçoc.

Ba wël juéc kök ke lëk yök cöl Australian Apprenticeships në telefuun thön tē **13 38 73** ka nem australianapprenticeships.gov.au.

Ka ye yiék raan cí nyuɔç

Na cí yíin nyuɔç ku ye tak men ke yin këc yith-kuɔn bí yiék yíin yök, jam wenë Fair Work Australia.

Ajuiëer Fair Work Australia alëu bí yíin kuony në dhuk ciën yith-kuɔn tó e kek këcë keek yiék yíin.

Yin léu ba ajuiëer Fair Work Australia Help Line tē **1300 724 200**.

Ka ba ke dhiil looi

Na ye wëu ke Newstart (Ariom Raan cie Lui ku Wíc Luçi), Youth Allowance (Ariom Riënythii) ka Parenting Payment (Wëu Muɔɔk Meth) ku noŋ ka ye keek wíc ba keek looi, ke yin bí luçoi dhiil wíc ku ba tó tē ka ke luçi yic bikë yíin kuony ba luçi yök.

Ajuiëer-duɔn kony yök luçi de Job Services Australia abí tē tó ka ke piir-du tiŋ ku bí jam në wët ka bí looi bí piath men bí mat në ajuiëer-duɔn de Employment Pathway Plan yic.

Na cie léu ba tó në ke ka ye keek looi kæk ke ka ba dhiil jaamic wenë ajuiëer-duɔn kony yök luçi de Job Services Australia. Na cie ka bí keek looi cit men kë ca gam ke yen kán alëu bí kuɔɔny wëu ye keek dom riðök.

Yic-du bí ka piir-du gël

Wël ke lëk në piir-du ka ye keek gël (bikë cie lo ayeer) në *Privacy Act 1988 (Löŋ ka ke Piir Koc Gël bíi bei Run 1988)* ku wël ke lëk tó rin-ku alëu bí *Social Security (Adminstration) Act 1999 (Löŋ Kuɔɔny Koc Nuan Run 1999)* gël, tē cit men na ye dom wëu kuɔɔny koc nuan ke wël ke lëk tó në rin-ku alëu bí keek rom në koc /akutnhíim ke Job Services Australia, the Department of Education (Widhaara de Piöç), Employment and Workplace Relations (DEEWR) (Luçi ku Kaam Koc Lui kenë Koc ye Koc Luçöi), Centrelink maktaap ke ku akutnhíim ke Akuma bí ajuiir cök léu bikë yíin kuony në ka wíc keek.

Ba wël juéc kök ke lëk në wët gël ka ke piir-du yök thiéc raan/ akutnhom-duɔn de Job Services Australia, DEEWR ka kuen privacy.gov.au.

Kuɔɔny-da kenë yíin abí luui

Kuɔɔny bí dhiil luui

Yin bí kuɔɔny yök luçi cí juir cit tán tó kaku thín bí raan/akutnhom-duɔn kuɔɔny Job Services Australia yök luçi yiék yíin. Kuɔɔny kán abí looi cit men ka tó në pii-r-du yic. Ba wël ke Service Guarantees tiŋ kedhia nem webthait deewr.gov.au/jobsservicesaustralia.

Lööŋ Mac Luçi

Koc/akutnhíim ke Job Services Australia ka cí Akuma de Australia keek luçöi ku ka cí gam bikë ku ka bí luui në ke piðth ebën bikë Employment Services Code of Practice dhiil theek. Ba Code of Practice (Löŋ Mac Luçi) tiŋ nem webthait deewr.gov.au/jobsservicesaustralia.

Ba wël juéc kök ke lëk yök

Cöl **13 17 64** ka nem

deewr.gov.au/jobsservicesaustralia.

Cöl Centrelink tē **13 28 50** ka nem centrelink.gov.au.

Ba wët bí lëk yíin rin bí yin badhaal ke nyuuc léu, nem ajuiëer Beyond Blue tē beyondblue.org.au.